

Передплата

на «РУСЛАНА» вивозить:

в Австрії:

на цілий рік . . . . . 20 кор
на пів року . . . . . 10 кор
на чверть року . . . . . 5 кор
на місяць . . . . . 170 кор.

За границею.

на цілий рік . . . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . . . 8 рублів
або 18 франків
Послїшокє число на 10 сот.

РУСЛАН

»Вирнеш ми очи і душу ми вирнеш; а не возьмеш милості віра не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланович псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що два крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудн.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. І. п. Домбровського (Хорунжичи), Експедиция місцевя в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Русланеця звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламы не обещатимь вільні від порта! — Оголошеня авчачайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надієланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні дописаня по 3) с. від стрічки.

Гр. Войтїх Дїдушицький про середні школи.

(+) В грудневім випуску місячника «Przegląd Polski», видаваного в Кракові, помістив гр. В. Дїдушицький шаршу розвідку п. з. «Nasze szkoły średnie», в якій доторкує ся також руских гімназій. Тим то годі обминути сю розвідку, щоб не познакомити з еї основою наших читачів, та не зробити деяких до неї заміток. Не є се наукова або педагогічна розвідка, а радше фейлетонова балачка про середні школи, їх хиби, потреби і можливі зміни їх устрою.

Автор навіязує свою розвідку до сучасних жалів, які посеред суспільности виринають про устрій середних шкіл, а хоч майже всі ними невдоволені, шлють громадно своїх дітий до гімназій. Виробила ся в суспільности справдєння манія, пхати діти до переповнених гімназій, не для класичної осьвіти, а задля кусника хлїба, щоб могли доступити до класи європейских мандаринів, заняти якесь урядове становище, забезпечити собі сталу плату, вїйти в круг т. зв. інтелїгенції. Автор вважає се хибою, що для цілої низки ріжнородних заводів, які опїсли не мають нікого діла ані з мовами Демостена ані з тригонометричними формулами і т. п., вимагають гуманїстичної осьвіти яко підвалини до університетських наук і тим способом доведено до незвичайного перелюдненя гімназій. Думає отже, що треба би вимагати класичних і університетських наук лише від людей, які мають собі вибрати якісь виїмкові заводи, а доступ до всіх інших заводів зробити зависимим лише від сего, чи дійсно уміє потрібні для сего заводу річи. Класичні гімназії велить гр. В. Дїдушицький полишити лише умам жадібним безкористного знаня, щоб літературна, артистична і наукова діяльність народу не упала до ровеня ремесла, а всі інші практичні заводи можуть обїйти ся без латини і греки та гуманїстичної осьвіти.

Одначе таке домаганє реформи гімназій, яке проявляє ся від данного часу і в галицькім соїмі, не може бути переведене без огляду на інші краї австрійські, а навіть без огляду на інші європейські держави, позаяк Галичина не може бути уважана якимсь островом відокремленим на морі, а стоїть під впливом ріжних обставин і взаємин цілого сьвіта. Треба отже домагати ся у Відни реформи і перевести її так, щоб галицькі ученики по скінченїй гімназїї мали приступ і до заграничних університетів.

Гр. Дїдушицький вважає, що й тепер можна би перевести вже деякі реформи, що можна би укінчених реалїстів допустити на деякі предмети в університетах, а при переходї до висшої гімназїї треба би сортувати молодїж відповідно до еї снаги літературно-гуманїстичної. Домагає ся отже рівнобїжних курсів у висших гімназїях, так що на однім учили-б більше греки, основнїйше як доси а мало математики і зовсім нічого з математичної фізики, а на

другім більше математики і математичної фізики, а не було-б зовсім греки. Інші предмети мали-б остати як доси на обидвох сих рівнобїжних курсах. З кожного з тих курсів мав би ученик по тїй класї вступ на всі відділи університету.

Дальше промовляв автор вельми гарячо за уліщенням науки німецької мови в середних школах, щоб тим способом галицькі ученики мали не лише відкриту дорогу до відповіднїшого збравованя на заграничних університетах, але також щоб Поляки могли займати урядові становища в міністерствах і в дипломатїї.

Гр. Дїдушицький вимагає також, щоб кождий осьвічений Русин умів по польски а кождий осьвічений Поляк по руски і длитого домагає ся успішнїйшої як доси науки другої краєвої мови на перекір XIX артикулови основних законів. Признає він, що в руских гімназїях учать ся Русини і уміють по польски, але обмежають ся нібито лише до практичного знаня польської мови. В сїм бачить він велику шкоду, бо се витворює хибні погляди про польского духа і польську традицію і плекаєть в собі духа похвальних упередженєв і ненависти. Гр. Дїдушицький обвиняє учителів по руских гімназїях, що удержують навмисне руских учеників в незнаню великої польської літератури і тим заподївають кривду повіренїй їм молодїжї. Таке обжалованє є не лише зовсім безосновне, але й чудно, позаяк гр. Дїдушицький, хоч є членом ц. к. Ради шк. кр. показує ярке незнанє відносин, бож повинен би се знати, що польської мови і літератури учать в руских гімназїях квалїфіковані професори Поляки (н. пр. в акад. гімн. до недавна проф. Конарський а тепер Цімерман і т. д.), котрим не можна зробити сего докору, мовби то они удержували руских учеників в незнаню польської літератури і обмежали ся лише до практичного виученя польської мови. Се нехай послужить доказом, що гр. Дїдушицький пише лише на основі буйної фантазїї, а не на основі дійсного стану, що пише про річи, не засягнувши інформацій, що видає суд як слїпий про краски.

(Дальше буде).

Рік 1903 на Руси-Україні.

Минулий рік можна уважати переломовим з огляду на руско-польські відносини в Галичинї. Коли доселі недавно по-сталий всепольський напрям робив тільки агїтацію між польскою суспільностю за своїми г. катистичними ідеями, то минулого року виступив вже чинно на публичну арену, у відношеню до Русинів.

На «органїзаційних вічах» по провінційальних містах Галичини, зисний др. Козловський, тенденційно натягнуочи історїю, представив провінційальним панкам, що они є в нї простїйшїй лїнії наслідниками тих шляхтичів-нововодів, які на чолї своїх «гудцѣв» значили мечем.. границї своїх посїлостей на Руси і тому є управненї уважати ся властителами сеї землі і панами над еї населєнем, яке живе завдяки

хорообрости їх предків, їх культурі і великодушности. Такі історичні перекрученя перевернули зовсім в голіві мало осьвіченим провінційальним панкам та полупанкам, скликуваним на ті «органїзаційні збори» і мж ними запанував нечуваний шовїнізм, який дише страшною ненавистю і погордою до окружаючого їх руского населєня, а особливо его інтелїгенції.

Тож зачав ся небувалий досп ванїр на Русинів, у якім живу участь взяв також і польський клїр. Почали ся виводати ріжні проекти на знищенє Русинів: щоб їх піддати безгляднїй контролі в цілїм краю, щоб їх інтелїгенцію відєунути від народа, щоб не допускати руских селян до парцеляції обшарів більшої посїлости, щоб здержувати заробкову еміграцію, яка «розволочить» руского хлопа і т. д. і т. д. Той сам дух шовїнізму і завязатости супроти Русинів проявив ся також і у всеї польської прасї, якого-небудь она була-б відтїнка. Хотяй інші дєвнїки і виступали против Slowa polsk-oro, однак тільки за ту часть его пропанди, яка серед польської суспільности, особливо серед молодїжї хотїла викликати конспіраційного духа в цілі нелегальної агїтації чи там оружних приготовань задля відбудованя історичної Польщі. Але напасти всеполяків супроти Русинів находили в цілїй прасї — з нічо невзначучими виїмками — повну апробату і ревну піддержку.

Сеї ворожий Русинам настрїй проявив ся також в краєвїм соїмі, де польська більшість попр ухвалєне двох законів, вимєрених на поборнє Русинів: бюр посередництва праці і полєкший для мазурской іміграції в видї парцеляції двірських обшарів, — зпехтувала також один же жаданє Русинів: отворенє рускої гімназїї в Станиславові. Се і спонукало руских послів до сецесїї з того соїму, у якім Русини не мають можности заспокоїти своїх найскромнїших культурних потреб.

Сецесия руских послів стала кульмінаційною точкою наших народно-полїтичних відносин, довкола якої угрупували ся всі змаганя як на органїзаційнім і просьвітнім, так на політичїм полі. Посли ухвалили пійти в народ і вдкликати ся до него з жаданєм, щоб вибрав назад до соїму тих самих послів і тим способом заявив перед цілїм сьвітот, що дійсно виступленє послів зі соїму було народною конечностю в оборонї своїх прав. На скликуваних до тепер вічах народ висказув в весодї з одушевленєм свого апробату, і є надїя мимо ріжних інтриг з польської сторони і підпольних старань деяких хрувївських кандидатів, що соїмові мандати лишать ся в руках наших послів сецесїонїстів.

Таку саму єдність і ріпучість виявили рускі посли і в державнїй радї. Та хотяй правительство з опортунїстичних зглядів, не хотячи в тяжких часах парламентарного застою зворушити проти себе осинього гнїзда, яким є польске Коло, підмноване всепольскими ідеями таких Гломбїнських, Козловських і др., не віднесло ся прихильно до виявленних нашими послами жалоб против польської гегемонїї в Галичинї, то всеж таки в загальної ситуації в державі можна черпати надїю, що остаточно національні відносини в Австрїї стануть подагоджені на справдєливїй, а тим самим і кориснїй для Русинів основі. В тім зглядї як-раз Русини виповїли устами свого буковинського заступника пос. Ни-

коли Василька рішуче і ясне слово в делегаціях: «Від дня, коли Австрія складати ме ся в ряду рівноуправних національних кругів, що свої національно-культурні і економічно-політичні справи будуть могли залагоджувати у себе дома з центральним парламентом для певних справ, що доторкують ся цілої держави, до котрого вибрано би відпоручників лише в той спосіб, як сьогодні приміром до делегацій,— може Австрія сповнити місію в Європі!»

Та не тільки на політичнім полі появил ся зріст і скріплене народного духа під ворожим напором неприхильних нам живлів. З огляду на нашу злуку з подальшими частинами нашого великого народу ми зробили в минулім році великий крок наперед. З огляду на Україну треба тут зазначити два, а властиво три такі моменти, великої ваги. Передовсім сьвято відкриття пам'ятника Котляревського в Полтаві, а відтак ювілей М. Лисенка у Львові та в інших містах Галичини і Буковини і в Києві. Ми достаточо докладно описали були і оцінили ті торжества, тож тут хіба ствердимо, що они не тільки підняли духа на всій Русі-Україні, але і відсвіжили почуте нашої єдності та навязали тисячні нитки, які се почуте на довгий час скріпили. Також і на Угорщині стала проявляти ся більша національна сьвідомість, а люди доброї волі дали початок до народної організації, якої успіхи може вже невдовзі будуть могли похвалити ся гарними овочами.

На Буковині Русини працюють з енергією та витревалістю на всіх полях над своїм народним відродженням. Минулого року в соймі «Вільнодумний союз» енергічно обстав за народні права як руского, так і взагалі всіх народностей на Буковині. Перший раз так голосно залунах в стінах буковинського сойму поклик: Виборча реформа! Геть з експлуатацією бідного народу! В соймі, де до сего часу панувала боярска кліка і надавала ріжним васильствам з свого боку правні форми, виступили енергічно дійсні оборонці народних інтересів. Виборча реформа, засноване красового банку, дисциплінарний закон для учителів, підвишене платні народним учителям, внесенне рогаток і т. д. — се постуляти, які поставив «Вільнодумний союз», се ціль, до осягнення якої він непохитно прямує. В такій атмосфері боярска кліка не могла спокійно жити, і вийшла з сойму, але на великий жаль поки що не назавсїгди. З заснованєм «Вільнодумного союзу», що став на чолі не лише Русинів, а взагалі всіх поступових елементів на Буковині без ріжниць національностей і релігії, починає ся нова стадія в розвитку політичного життя на Буковині взагалі і Русинів з окрема. Буковинці стоять тепер під знагом демократизації всіх форм публичного життя і се мусить творити підвалину для дальшого розвитку руско-національних квестій. Вкінці і на аме-

риканській Русі-Україні, іменно в Союзних Державах, подано почин до інтензивнішої організації праці скликаня великого всенародного віча, яке ухвалило ряд важних революцій в церковних і шкільних квестіях і вибрало езекутивний комітет, що енергічно привняв ся перевести їх в життя.

(Конець буде).

Політичний перегляд.

Польська гаката силуєть ся тепер на проєкт, якби то сколонізувати східну Галичину. Тому видвигнула клич, що би під жадним услиєм не дати набутя двірскої землі тубольчому рускому хлопцovi, але ратувати всіма способами „земьянство“, а в остаточнім разі поселяти на них Мазурів. І ось які ради дає Gazeta narodowa, як би се перевести в діло: „Можна виснати в Банку парцеляційнім, що би вже тепер маєтки, які має в своїй руці, заокругляв, а не четвертував їх ще через якийсь час, разом хотяби зі старою стріхою і віковими линами. Може би також центральний комітет Тов. господарского звернув ся до всіх презесів повітових рад з дросьбою, що би кождий з них поручив сейчас подати виказ всіх загроженых постерунків. Тим способом дуже скоро позискала би ся дати, які уможливають означене величини потрібної акції. Я певний — кадить автор др. Козловскому — що при славнозвісній ревности шановного презеса Тов. господарского, при послуху, яким з любови до него «обивательство» і ціла польська суспільність є перенята — згадані дати дали би зібрати ся найдальше до 15. лютого. Тимчасом в дорозі публичної дискусії і сам проєкт дав би ся вже уняти в реальні рами». Отже після наших гакатистів не тільки господарске товариство, удержуване правительственними фондами, але і повітові ради мають служити за таран до розбиваня маси руского населеня задля колонізації східної Галичини!

Воєнні аларми в справі російско-япаньского ворогованя не устають ні на хвилину. Особливо англійські жерела доносять безнастанно про обопільні оруженя обох противників і тим чином підганяють їх до тим більших висилень у тім згляді. Здає ся, що Япанії тільки розходить ся о се, бо стверженою річю є, що начальники обох ворогуючих держав є рішучими приклонниками мира. Як цар Николай II. заявив ся рішучо за миром, так і япанський мікадо є прихильником мирної залагоди диференцій. Стаповиско мікада між своїм народом є таке саме, як царя в Росії: є він не тільки сьвѣтским, але і духовним зверхником свого народа. Тож без призвоу мікада, без вго рішаючого

слова, війна не може розпочати ся. Тимчасом тівовні аларми не остали без впливу. Коли увага дипломатії і цілого сьвіта звернена на Японію і Росію, Америка на спілку з Німеччиною узискала підписане трактатів в Пекіні, силою яких отворено чотири пристани в Манчжурії для міжнародної торгівлі. З другої-ж сторони Англіїці в Тибеті уміли визискати япанський та китайський антагонізм против Росії. А то за порученєм китайських та япанських урядників Англіїці узискали приступ до Тибету, де їх доселі не допускано і відмовлювано всякого порозуміння з ними, беручи сторону Росії, з якою Тибетанці зносили ся з давен-давна. Тепер-жеж англійська виправа дарунками і корисними обіданками промстгла собі дорогу, за помощю своїх китайско-япаньских союзників, аж до самого тибетаньского цїсаря Далай Ляма, до якого столиці Ляси она незабаром прибуде. — Отсе є висліді тої безправної борби, яку тепер ведуть держави з собою, а яка нанесла Росії тепер вже дві великі страти в сфері єї політично-торговельних впливів на далекім Сході.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІІ.** При зміні року просимо наших Вп. Передплатників о сьчорє відновленє передплати, зглядчо о вирівнанє залеглогий та о приєднуванє нам нових передплатників.

На грошевих переказах просимо дуже чітко виписувати адресу: «Адміністрація часописи Руслан».

Цїна поодиноких чисел нашої часописи знизжена на 10 сотиків.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат. Георгія, Еміліяна; рим.-кат. Агнети. — В п'ятницю: руско-кат. Полївкта; рим.-кат. Вікентія.

— **За желаня** зложеної нам з нагоди Рїздвяних сьвят і Нового року шлемо всім нашим Приятелям сердечну подяку. Редакция.

— **Йорданьске сьвято.** обходжене з такою величавістю що року у Львові, випало вчера на причуд величаво і торжественно. По архієрейській Службі Божій в Успенській церкві відбуло ся коло 11. години водосьвяте при кернїцї в Ринку, а опісля процесіональний похід духовенства з ВПреосьв. Митрополитом довокла Ринку. В походї взяли участь церковні брацтва і корпорациї з хоругвами, красвий маршалок гр. Станіслав Баденї, радник двора гр. Лосє в заступствї неприсутного у Львові намїсника, віце президент скарбової дирекції др. Коритонський, президент міста др. Малаховський, предствителї всіх властей державних і автономичних, академічний сенат, війсковий корпус і т. д. та тисячі народа. При водосьвяті і походї сповняв єсїстє баталїон 30. п. п. і віддавав приписанї салви.

— **Наші фейлетони.** З півнішним днем починаємо печатати в ву збірку оповідань Богдана Лепкого. На першїм місци піде оповіданє „В го-

Богдан Лепкий.

В ГОРАХ.

— Куди підемо? В гору, чи в долину?

— В гору, в гору!

— Ні, в долину. Туди ліша дорога.

— А в горі красше.

— Але в гору ми вчера ходили і передучера.

— Ну, то най буде в долину!

І гурток молодих людей покотив ся, як філя по кам'янистій дорозі.

— Горяче, літне сонце обливало їх дощем яркого самосьвіту придорожні верби кидали їм холодну тїнь під ноги, а чорні ялиці дихали на них здоровим, живичним віддыхом. В долині шумів Черемош.

Зразу ріжноцвітні жіночі шбори мерехтели шляхом, як маки і блавати, що з вітрами понад полем летять, а сірі одаги хлопців гнали за ними, як хмарка — потім хмарка пішла в суміш з квітками.

Сьміх і голосна розмова...

Де ріка спадала по гучках*), там розмова тихла, а де вода ледні замїтно котила свої темно зелені філії по бездонних плесах, там адорів, молодечі груди брали верх над єї шумом.

— Знаєте — говорила та, що йшла на передї, струнка і чорнява — наєте, тато обїдали нам конї до Буркута.

— Ет, що Буркут! — замїтив єї суджений, нан Антїв. — От, глухий кут і більш нічого. Грамїтне — то розумію! Се краєвид, на який глянути варто. Тї скляли, як величезні сходи, що по них гадка аж до неба пветє ся, та дикість, тї грізний настрої... любно Грамїтне!

— А я Буркут.

— А я Сокильське. Таки, кажіть собі, що хочете, нема над Сокильське.

— А ви як думаєте, пане Романе — питає та сама чорнявка. — Як ви думаете?

— Я? Влєстїчо, ніяк.

— А невєстїв?

— Коли так дуже хочете знати, то скажу вам, що на мою гадку

так само, як вид природи нас настроює, так знова краса єї в значній мірі залежить від нашого настрою.

— Не розумію.

— А прецінь воно зовсім зрозуміле. Для мене, приміром, нема красшого виду над Сокильське тому, бо коли я його у перше видїв, був я дуже щасливий.

— Перед двома роками?

— Так, перед двома роками. І тепер, колиб я на нього не дивив ся, в день, чи в ночи, в дощ, чи в погоду, в нї менї однаково подобает ся. Щось з мого тодішнього цїстє вчїпило ся до тої гори.

— Цїкава теорія — замїтила Оля.

— Звичайна фантазія! — докинув єї товариш. — Роман, звїсний фантаст. Видить, чого нема, а не видить, що є. І на тім засновуєть ся його мудрість.

— А твоє? — питав обороняючись Роман. — У тебе Антоне, нема нічого доброго нічого ладного, нічого гідного — є словом нічого!

Але Оля нерернала їх суперечку.

— Панє ве знов сварять ся, а ка-

жуть, що то ми, жінки, сварливі. Дайте собі спокій хоть на проходї. От дівить, як ту всюда гарно, як гармонійно! Ліпше оповїдайте що цїкавого. Люблю, як пан Роман оповїдає. Він так переймаєть ся, так запалюєть ся, як би переживав кождїське слово.

— Алеж, ради Бога, не хвалїть його. Він і так багато про себе мислить. А до того, не зашкодило би тямити о своїм нареченїм, то єсть, о моїй «нічтожній» о обї! — дїдав з докором Антїв.

— Що «нічтожна», то правда, — підхвила Оля. — Але прецінь, ни є мабуть, на тїльки мудрї, що не жадаєть навіть, щоб вас хвалити.

Не розумію.

— Щось ми нинї не годні порозумїти ся. Я прямо хотїла сказати, що вас нема за що хвалити. Ви такий м'язкий і сухий чолвік. Зрозумїли?

— Так!

— А «доволенї»?

— Ні.

— Ну, то хопїм дальше.

І вона, лашаючи суджений, подала рамя Романови і почала майже бічи по хитким сосновим містку.

*) Гїські в дощадї.

раж": на другім „Образ“, на третім „В касній“, на останнім „Гостина“. Оповідання, в цілім того слова значіно артистичні, вийдуть окремою відбиткою.

— До учасників і комітетів наших балів. Уводять ся у нас звичай, що муштини дають знакомим паням по балах китиці. З того такий хосен, що як цвіти зівянуть, така китиця опинить ся вкінці на стрижку або на сьмітю — хвилева розривка — а викинений гріш

Хиба ми не маємо де подіти тих грошій? Хиба ми дівчата не маєм стілько національного почуття, аби зріктись хвилевої втіхи на користь нагодного скарбу.

А впрочім можна получить особисте вдоволенє з користю загалу. Ставим отже поступат до комітетів наших балів, аби поробили кокарди і продавали їх на балю на фонд будови українського театру. Відтак можна оголосити в газетах, хто замєсь китиці для П. Х. тільки а тільки дав на будову українського театру. З другої сторони жадаємо від товаришкідівчат в імені солідарности, аби жадна ніякої китиці не приймала хиба хоче оказати ся мізерним пухом, а не дочкою свого народу. — *Кружок українських дівчат у Львові.*

— Рожі з лентами на будову українського театру будуть продавати ся при касі на балю Академічної Громади. Просимо отже наших гостей, не замовляти китиці для знакомих пань, бо кількі а навіть одна така рожка буде милійшою памяткою для нашого патріотичного жіноцтва, як кожда инша звязана китиця. В сеї спосіб получить ся більше сущ цтіб, бо чистий дохід з рож підє на народну цілю, а більше учасниць буде могло повелічатись памяткою з балю. — *Комітет балевий.*

— „Сокол“ пожарний в Плотичі, бережанського повіта, засновано на статутах „Сокола“ у Львові. Статут затвердило вже намісництво.

— Заказ переходу з обряду грецького на латинський. „Мисионар“ пригадує рескрипт „Конгрегації для розширення віри“ з дня 14. цвітня 1903, з підписом кардинала Готтога, в яким містять ся отсі точки щодо переходу з обряду грецького на латинський: 1) Конгрегація не дає нікому позволеня переходу з одного обряду на другий без згоди дотичних єпископів обох обрядів. 2) Той згоди потребують і сі католики грецького обряду, що зістають під юрисдикцією лат. єпископа. 3) Діти родичів грецького обряду, для браку сьвященника грецького обряду охрещені сьвідченням лат. обряду, належать до грецького обряду. 4) Тих вірних грецького обряду, що для зміни свого обряду вперед покидають католицьку віру, а потім просять о прийнятє до латинського обряду, належить перестережи, що тим чином попадають в апо-тазію.

— Іменована. Міністер просвіти іменовував дійсними учителями: тимчасового учителя в гімназії в Новім Санчі Авт. Лямбора і сущєнта Володисл. Подляху в реальній школі в Снятині.

Судовими канцелясіами іменовані: Менд. Тарнес для Жабя, Авр. Вайдль для Балигорода і Макс Сильберман для Войнилова.

— Перенесеня. Львівський вис. суд кр. перенїє канцелясіст: Герм. Деманута з Войнилова до Станиславова і Стан. Івашкевича з Балигорода до Стрия.

— Вісти з Америки. Америк. „Свобода“ в 1-

числі 1904. р. а 12-го річника подає коротку історію свого розвитку. Дізнаємо ся, що „Свобода“ має нині 5.000 передплатників, печатає ся в власній друкарні і видала 22 популярних книжок. В друкарні має дві електричні машини друкарскі і одну машину до згинання паперу.

„Народний фонд в Америці“ виносив з днем 31. грудня 1903. р. 178.05 доларів.

В Віннепегу (Канада) отворено дві читальні. В одній ведуть провід оо. Васалияни, а в другій „отці“ (бувші дяки, паламарі і т. и.) висьвячені православним єпископом Серафимом.

— Винагорода за вязницю. Перед державним трибуналом у Відні відбуває ся розправа Петра Галича, якого станиславський суд засудив бун за убиство на 12 літ вязницї. Галич відсїдїв лише 7 літ, бо виявило ся, що він не допустив ся злочину. Міністерство судівництва признало єму за 7-літню вязницю 6.000 К винагороди і 300 К річної ренти. Галич відликав ся до держарного трибуналу, жадаючи 14.000 К винагороди і 1000 К ренти.

— Від видавництва Музичного Календаря. На числені запити наших читачів подає видавництво календаря до загальної відомости, що знижена аж до половини передплата на сей календар застановлена безусловно з кінцем грудня 1903 р. Тепер можна замовляти лише по звичайній ціні с. є 2 К (з поштовою пересилкою 2 К 10 с.). З замовленнями треба поспішити, бо наклад невеликий і незадовго буде вичерпаний.

— Пожарні „Соколи“ можуть набувати відзнаки пожарні, с. є синьо-жовті першаски на руку, в „Сокол“ у Львові, за послїплатою або за готівку. Кожда філія пожарна мусить мати такі відзнаки.

— З Богородчан доносять нам: (*Учитель Ілля Балаш спалив нову школу в Глебівці ад Саджава*) Днесь тиждень, с. є дня 13. січня с. р. навістиво громаду Глебівку велике нещастє, бо отсе того памятного дня згорїла щє йно в падоластї 1903 вибудована ова школа. Дня 7. грудня 1903 правит. комісія коляжювала тую будову, а дня 13. с. м. лишилось лиш згаріще з того великого, прекрасного будинку. Як „уїх роріп“ глумить, і многі сьвідки сьвідчать, мав того великого та страшного злочину допустити ся таки сам учитель Ілля Балаш, а то „з мести на громаді за се, що єго усунула аверхність грона за ріжні мальверзації, а імено за се, що сфалшував бюджет громадскій, бо був в р. 1902 і 1903 писаром громадским без дозволу ц. к. властей — і коли зверхність грона вислїдила, що тойже учитель замість 180 К, вписав до бюджету 240 К для себе яко ремунерацію за писарку. За се не мала громада до него довіря і усунула єго з писарки. Се соромне усунєне так єго страшно подражнїло (но не так за оскорбу чести, як більше за утрату кількості корон доходу), що він від того часу явно голосив межі громадянами, „що він за се пімстїть ся і що єго дєво громада попамятає“ і дійсно додержав слова. Дня 13. січня по півночі о 2. год. вибух огонь з сїний отвором на під посеред даху, а понеже той нощи був сильний мороз і вода в ріці замерзла, проте ратунок був немисдимий, так що школа згорїла до споду. Впадає в очи, що учитель всї свої річи, котрі не варті були 100 К, забезпечив в „Дїстрі“ на 400 К, сама-ж школа, вартости 8.000 К, обезпече а лиш на 4.000 К, бо хто ж міг сподївати ся такої страти

і шкода? Ще в р. 1903 в маю громада просила ц. к. раду окр. в Богородчанах о перенесєне учителя на иншу посаду за єго нечисті поступки і крайню деморалізацію в селї, але на укори громаді боронив ц. к. инспектор окр. п. Новаковський негідні поведєня учителя, котрий через ту протекцію так низько упав, що безсумнівно допустив ся такого злочину підпалача. Суд приказав єго арештувати і замкнути в слїдчій вязницї в Богородчанах дня 17. січня. Слїдство судове веде сам п. М. Кульчицкий, радник і начальник суду, котрий вже дня 18. січня зіхав до Глебівки на місце, слїдить докладно і веде строгє слїдство з громадянами сьпруги „местиного“ учителя, котрий так сумно закінчив своє гуляще житє.

— Дрібні вісти. Громадскє рада в Миклаєві надала почетне горожанство краському маршалкови гр. Станиславови Бадєньому. — Зїзд чеських і польских дєвничарів відбудє ся дня 31. с. м. в Моравській Острові. — В Жабю оснєвало ся тов-о „Сїч“ і числить відразу 250 членів. — З днем 16. с. м. заведено 6 разову тижнево службу сільского листоноса при почтовім урядї в Могильницї для місцевостей Ласківцї і Романівка, а при почтовім урядї в Озїрній для місцевостей: Цебрів, Воробїївка, Серединцї і Ісїнівцї.

— Добра Костельники в буцацїм повіті набув від Наймана і Гїглі Красуцких п. Каз. Мілїнський. — З Відня доносять: Депутация м. Золочева, під проводом д-ра Бика, була на авдїєнцї у п. Яворского і мін. д-ра Пєвтака з просьбою о запомогу для погорільцїв Золочева. В четвєр буде на авдїєнцї у цєсаря. — Нові складницї почтовї отвїрають сл в Германовичах, перемиського пов. і в Рокетницї, ярославского пов.

— На будову театру прислала на нашї руки ВПр. Юлія Лєпатиньска з Яблінки 20 К. (Поперед виказанї 3 К і сї 20 К зложено в „Красв. Союзї кред.“ на книжочку ч. 800).

— Для Р. Тов-а пед. прислав на нашї руки ВПр. о. Мих. Дзерович з Топорова 2 К (яко членську вкладку), а ВПр. о. Вол. Марчак парох в Миколаєві ад Гаї 50 с. (за сїтїний календар).

— Дя приватної рускої учит. семинарії прислав на нашї руки ВПр. о. Іриней Яворский з Аббазї 25 К 10 сот.

Родимцї! Памятайте на селянську бурсу „Шкільної Помочи“ в Снятинї, в якї містять ся ученики реальної школи!

Наука, штука, література.

— Др. Осип Маковей, наш визначний письменник і поет видав останними часами дві нові наукові студії. В „Залисках“ Наукового Товариства ім. Шевченка вийшла єго дуже цїнна праця п. з. „Три галицкі граматики (Іван Могильницький, Йосиф Левицький і Йосиф Лозинський), 8^о стор. 95, а в найновїшїм XXVI томї д-ра Ягча „Archiv für slavische Philologie“ напечатано незвичайно інтересну розвідку п. з. „Beiträge zu den Quellen des Gundulic'schen „Osman“ (8^о стр. від 71-100).

— Руский народний театр переїхав з Калуща до Дрогобича і з вчєрашнім днем почав там давати представєня.

Минали Рожєч. Перед ними стояв Сокільський, як велитєнь, стояв, заколисаний шумом ріки у вічній, камяний сон. На груди мав блискучу сорочку, з безчисленних камяних верстєв, що мінали ся в промінню заходячого сонця відблисками всїякого металю. На рамя закинув зелений плащ з ялівцю і косодеревини, в лївїй руцї, як шєлом, держав величезний камїнь, з правої, як архангельський меч спадав на землю потїк.

Справдї шось казочного було в тім краєвидї, шось, щє пригадувало часи, коли на Сокільському столїяла маймурова сьвятиня бога Лїда, а в нїй трїста легїнів і конї білі та чорні і — двобїй між богами і тїм важкий пр-кїв.

Мимохїть усеї втіхли, як діти перед казкою, мовчали дєвчу хїлю.

Оля почєла перша: — Що ви зробили би в Сокільским, колиб нам хто подарував його рїз на все? питала Романа.

— Я? — Побудував би на самім верху хату з тєсового камїня, високу і чисту та не позволив би нікому туї ходити.

— Навтї менї?

— Навтї вам.

— Так нащож був би той дїм?

— Колиб я видїв, що житє бере верх надїмною, що своєю кощавою рукою обдирає з моєї душі всї кращї пориви і змаганя, що горду гол ву мою відряєє від зїр, а хїлїть до землі, колиб я видїв, що стаю звичайним хлїбодом — я покїнув би всє і тїкав туди. Ту я привїшнов би до себе, ту став би на зад чоловіком.

— Як гарно сказав! — промовила Оля і зачєвала ся. А по хвилї звєртаючись нагло до свого судженого снитала:

— А ви?

— Я? Побудував би ту фабрику малинового соку. На дєлїї фарику а на горї величезну овечу кошру. Зважте лиш, кїьки то тївачий бочок малинєк рїчю стїкає з дощами. Чи не окєла? Я наняв би в уїх сєлах дївчат і вони конєвками з о-или би червоної здоровї ябуди, з яких опїєли сок плик би по цїлїм культурнїм сьвітї. Розумїєть ся бочками. А вїдїї — що думаєте? Б. пидєн, вїляк сирї і вївна. Я робив би ту сукню, не згїрне в д

моравського та англїйского. Чудесна річ! Правда, панно Олю?

— Ха-ха-ха! Така чудесна, як ви! Ха ха ха!

— Не сьмійте ся. Ту нема з чо-го сьміяти ся. Я зробив би великі гроші і ви пішли би тоді за мене без гримасів. Не водили би ви мене тоді за нїс. Нї! моя панї.

— Ет! — відповїла Оля. — З вами балакати шкода. Ходїм лучше на горбок та пошївимо ся, чи не їде Анна. Ага! Правда. Я вам забула сказати — говорила звєртаючи ся до Романа, щє нинї має приїхати до мене Анна Тая, знаєте, яку ви у нас пізнали перед двома роками?

— Пігадую собі. Тільки пригадуюте? — спитала прошибаючи його своїм жончим, пр низливим зорєм.

— Гя лю — відповїв рішучо, як відї вієсть ся, коли хочемо нагле перегяти немилу нам розмову. За хвїлю були на горбку, на правому рамени Сокільського, повисше „архангельського меча“.

З горї був видєкрасний. Скєли, дєрєва, вола і небо; таке богате у вїлякї відтїни красєк, від

голубої, як мрія, до червоної, як кров. Долиною гївила ріка, а рївнобіжно з нєю, як сї товаришка ішла дорога. Дорогою їхали гуцули, в своїх пєстрих уборах, з люльками в зубах, а за ними як тїнь волочили ся жиди.

День хилив ся звільна до вчєра.

Нїби вдоволенє, нїби жалє, нїби радїєсть, а нїби тихий, задуманий смуток. Якийсь неясний, мєлєвий настрїй блудив по тих горах і долах, по нетрях і по душах людських. Голосї слова мовкли, усміхи замиралї на устах, чола затагали ся хмарами...

Більше думали, як говорили, а відчували бїльше, як думали.

Навтї Оля пер-стала докучати судженєму, а він знов не виливав своєї злоби на других. Сидїв понурений в думках. І навтї Гали, своєчка Олі, щє звєдно насмївала ся з артистичної борїдки церковного маляра, пана Кєлена, навтї вона якоє сидїла тихо.

(Дальше буде).

